

El jardí de l'Edèn

JORDI CASTELLET I SALA

649 284 074

Teòleg, escriptor, professor i conferenciant

«Gn 12,1 El Senyor va dir a Abram: -Ves-te'n del teu país, de la teva família i de la casa del teu pare, cap al país que jo t'indicaré. ²Et convertiré en un gran poble, et beneiré i faré gran el teu nom, que serà font de benedicció. ³Beneiré els qui et beneeixin, però als qui et maleeixin, els maleiré. Totes les famílies del país es valdran del teu nom per a beneir-se.» Aquí va començar tot: l'elecció d'Abraham, el patriarca del poble d'Israel, però també del poble àrab i, adoptivament, de tots els cristians d'arreu del món. Abraham es converteix en l'origen de les tres grans religions mundials. En aquest cas, bona part del judaisme posa l'accent en la primera ordre que rep del déu únic: «ves-te'n de casa teva!» El jueu no té lloc on posar el cap; és un nòmada; la terra no és casa seva; no viu en un lloc fix; és el jueu errant; l'holandès jueu errant, que corre pel món tan sols responent a la crida que Déu mateix li fa sentir, responent a la vocació rebuda per a l'acompliment de la seva vida.

El jueu no posseeix un territori, sinó que evoluciona, canvia, es troba a la recerca d'aquell que li dona la vida, sense trobar-lo realment enlloc. Pretendre establir-se en un país concret va en contra del primer manament: «ves-te'n! Si no estàs bé aquí, ja estaràs bé allà, en un altre lloc, més enllà.»

Jesús mateix reprèn aquest manament i l'aplica als seus seguidors, quan els mana: «Mt 10,23 Quan us persegueixin en una població, fugiu cap a una altra. En veritat us dic que no acabareu de recórrer totes les poblacions d'Israel abans que vingui el Fill de l'home», és a dir, per a la fi del món. El pensament jueu, també el de Jesús, és que la llar definitiva no es pot trobar en aquest món, sinó en el que ha de venir, en l'eternitat al costat de Déu, quan ell serà tot en tots i ja no hi haurà ni plors, ni llàgrimes, ni dolor, sinó tan sols l'amor diví vivint en tots els cors humans. Fins aleshores, el sofriment, l'exili, la injustícia, l'egoisme i el pecat seran les constants de l'experiència humana en el decurs de la història.

Doncs Abraham va marxar de Babilònia, on havia estat testimoni potser no dels jardins penjants, però sí de la frondositat i de la fecunditat de terres regades per grans rius inextingibles. Ho explicaria el primer llibre bíblic del Gènesi: «De l'Edèn naixia un riu que regava el jardí i des d'allà se separava en quatre braços: el Fison, Guihon, el Tigris i l'Eufrates» (cf. Gn 2,10-14). Seguidament, «el Senyor Déu va prendre l'ésser humà i el va situar al jardí de l'Edèn perquè el conreés i el guardés.» La pista porta a

especular que aquest jardí es trobés a Mesopotàmia, entre els actuals Iraq i Kuwait, o bé entre les Turquia i Armènia modernes, malgrat que el seu lloc exacte, com el dels jardins penjants, no s'ha pogut localitzar amb precisió.

Amb tot, l'historiador romano-jueu Flavi Josep (+100 dC) cita una descripció dels jardins de Berós, un sacerdot babilònic del déu Marduk, cap al 290 aC. Aquest seria el primer comentari conegut dels jardins, situat en el regnat de Nabucodonosor II (+562 aC), que és l'única font que acredita aquest rei amb la construcció dels jardins penjants. Diu així, Flavi Josep: «En aquest palau, va erigir murs molt alts, recolzats en pilars de pedra i plantant el que es va anomenar un paradís pensil i reposant-lo amb tota

mena d'arbres, va fer de la perspectiva d'un país muntanyós. Ho feu per gratificar la seva reina», la reina Amytis de la Mèdia, ja que trobava a faltar les muntanyes del seu país natal. No

obstant aquesta descripció segurament els jardins tenien un origen molt més antic, potser remuntant-se cap al segle IX aC, només que els successius reis els haurien conservat, engrandit i perfeccionat.

Finalment, semblaria que la seva caiguda en l'oblit seria a partir del segle I dC, a causa de successives destruccions causades per guerres i invasions.

Més enllà, després de la caiguda en la desobediència divina, Déu expulsa la humanitat d'aquell paradís terrenal i «Gn 3,24 posà a l'orient de l'Edèn els querubins amb la flama de l'espasa fulgurant per a guardar el camí de l'arbre de la vida.» Els que tenim memòria cinematogràfica, recordem el títol de «A l'est de l'Edèn» (E.Kazan, 1955) una de les tres úniques pel·lícules de James Dean, que no la va poder veure estrenar, per la seva mort prematura; ell, que era un veritable «Rebel sense causa» (N.Ray, 1955). L'est o l'orient de l'Edèn s'identifica a un lloc maleït, desgraciat, allà on resulta impossible assolir la felicitat. El gegant James Dean ho representava tan bé! Un cop més, les imatges bíbliques serveixen per indicar l'estat natural de l'ésser humà en la contínua recerca de la felicitat invencible.